ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΗΡΩΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΡΜΠΑΣ

Γ'.

ΙΔΑΜΕ στὸ προηγούμενο φύλλο, ὅτι ὁ γέρο Κολοκοτρώνης, χάρις στὴν ἐπιμονὴ τοῦ ἀδελφοῦ του Γιάννη Ζορμπᾶ, ἀποφάσισε νὰ πάη μὲ τὰ παλληκάρια του στὸ πανηγύρι τῆς Ἀλωνίσταινας ποὺ γινόταν τὴν ἡμέρα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἤξερε ὅτι στὸ πανηγύρι αὐτὸ θᾶταν ὁ ἴδιος ὁ Βελῆ πασᾶς μὲ πολλοὺς ἄντρες του καὶ ὅτι ὁ ἄπιστος Τοῦρκος ὁκόπευε νὰ κάμη ἐπίδειξι στοὺς ραγιάδες, οἱ ὁποῖοι τὶς περισσότερες φορὲς πήγαιναν μὲ τὸ μέρος του καὶ κινηγοῦσαν τοὺς ἁρματωλούς.

Ὁ Κολοκοτρώνης λοιπὸν ἐπιθυμοῦσε νὰ δείξη στοὺς ραγιάδες, ὅτι δὲν ἔκαναν καλὰ καὶ ὅτι ἔπρεπε στὸ μέλλον νὰ ὑποστηρίζουν τοὺς ἁρματωλοὺς καὶ ὄχι τοὺς ἀντιπάλους των, οἱ ὁποῖοι ἦσαν κοινοί τους ἐχθροί.

Μόλις ξημέρωσε, τὰ παλληκάρια τοῦ Κολοκοτρώνη ξεκίνησαν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν περίφημο Κουντάνη, ἀνεψιὸ τοῦ Γέρου τοῦ Μωριᾶ, καὶ τράβηξαν γιὰ τὴν Ἀλωνίσταινα.

Ὅταν ἔφτασαν ἐκεῖ, οἱ στρατιῶτες τοῦ Βελῆ —πενταχόσιοι ἐν ὅλῳ— κατελήφθησαν ἀπὸ ἔκπληξι γιὰ τὴν πρωτοφανῆ τόλμη τῶν ἁρματωλῶν. Σηκώνονταν λοιπὸν μὲ σεβασμὸ καὶ χωρετοῦσαν τοὺς γενναίους.

Οἱ ἁρματωλοὶ μπῆκαν μέσ' στὴν ἐκκλησία, προσκύνησαν, ἔρριξαν στὸ δίσκο μερικὰ βενέτικα φλουριὰ καὶ βγῆκαν ἔξω στὴν αὐλή.

Βγαίνοντας, πῆγαν καὶ κάθησαν στὴν ἀντικρυνὴ πλευρὰ τῆς ἐκκλησίας, κοντὰ σ' ἕναν τοῖχο, γιὰ νἄχουν τὶς πλάτες των προφυλαγμένες, κ' ἐκεῖ ἔφαγαν, ἤπιαν καὶ τραγούδησαν.

Ὁ γέρο Κολοκοτρώνης εἶχε δώσει αὐστηρὴ παραγγελία νὰ μὴ δώση κανένας ἀπ' τοὺς ἄντρες του ἀφορμὴ γιὰ φιλονεικία καὶ νἄναι πάντα συγκεντρωμένοι στὸ ἴδιο μέρος.

Ὕστερ' ἀπὸ τὰ τραγούδια θέλησαν νὰ χορέψουν καὶ πιάστηκαν, βάζοντας πρῶτον—πρῶτον τὸν περίφημο Γιωργακλῆ, τὸν ἀχώριστο φίλο τοῦ Ζορμπᾶ.

Εἶχαν βγάλει ἀπὸ πάνω τους τὰ ντουφέκια τους καὶ τὰ εἶχαν κρεμάσει ἀπέναντι στὸν τοῖχο, ἀφίνοντας ἐκεῖ ἕναν μονάχα σύντροφό τους γιὰ νὰ τὰ φυλάη.

Οἱ στρατιῶτες τοῦ Βελῆ, βλέποντάς το αὐτό, συνεννοήθηκαν νὰ τοὺς χτυπήσουν καὶ πῆγαν κοντήτερά τους, γιὰ νὰ ἰδοῦν τάχα τὸ χορό.

Συγχρόνως μερικοὶ ἄλλοι Τοῦρκοι κλείστηκαν σ' ἕνα καλύβι, κοντὰ στὸ ὁποῖο χόρευαν οἱ ἁρματωλοὶ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ παράθυρο ἦταν ψηλὸ ἴσαμε ἑνάμισυ μέτρο.

Τὸ σύνθημα τῶν Τούρκων ἦταν νὰ πυροβολήση τὸν πρῶτο Ἕλληνα χορευτὴ ἐκεῖνος ποὺ ἦταν κρυμμένος πίσω ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ καλυβιοῦ καὶ κατόπιν νὰ ἐπιτεθοῦν ὅλοι μαζύ.

Στὸ γύρισμα τοῦ χοροῦ, ὅταν ὁ πρῶτος χορευτής, πούσερνε ἀπὸ πίσω του καὶ τοὺς ἄλλους, ἔφτασε κοντὰ στὴν καλύβα, ξαφνικὰ μιὰ λάμψι ἄστραψε ἀπὸ τὸ παράθυρο, σχεδὸν δίπλα στὸ κεφάλι του. Ὁ Τοῦρκος ποὺ παραφύλαγε ἐκεῖ, εἶχε πυροβολήσει, ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ σφαῖρα δὲν ἐπέτυχε τὸν Ἕλληνα χορευτή.

— Μπαμπεσιά μᾶς ἔκαναν οἱ μουρτάτες! φώναξε τότε ὁ Γιωργακλῆς ἔξω φρενῶν.

Οἱ ἁρματωλοὶ διέλυσαν ἀμέσως τὸν χορὸ καί, ἁρπάζοντας τὰ ὅπλα τους, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἀπίστων.

Ἡ συμπλοκὴ δὲν ἄργησε νὰ γενικευθῆ καὶ ἔλαβαν μέρος σ' αὐτὴ κ' οἱ χωρκοί, οἱ ὁποῖοι πυροβολοῦσαν ἀπὸ τὰ σπίτια τους ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν κ' αὐτοί!....

Ὕστερ' ἀπὸ διὸ ὧρες ὁ γέρο Κολοκοτρώνης, ποὺ πολεμοῦσε ἀκατάπαυστα μαζὺ μὲ τοὺς δικούς του, διέταξε μὲ τὴ βροντερή του φωνή:

— Τὰ γιαταγάνια, παιδιά, κ' ἀπάνω τους, γιὰ νὰ τοὺς βγάλουμε ἔξω ἀπ' τὸ χωριό!....

Ρίχτηκαν τότε ἀπάνω τους κ' ἐπακολούθησε φονικωτάτη συμπλοκὴ καί, καθὼς λέει τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι:

Ἔκοβε ὁ Γιώργας τὰ μαλλιὰ κ' ὁ Γιάννης τὸ κεφάλι.

Διηγοῦνται ἐπίσης σχετικῶς ὅτι, ἐνῶ ὁ Νικηταρᾶς κατεβίωκε ἕναν Τοῦρκο, τὸν ἐκυνηγοῦσε συγχρόνως ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ κ' ὁ σύντροφός του Παρασκευᾶς.

Κ' ὅταν ὁ πρῶτος πρόφτασε καὶ τοῦ πῆρε τὸ κεφάλι, τὸ σῶμα, ἔχοντας κεκτημένη ταχύτητα, κινήθηκε πρὶν πέσει κάτω πρὸς τὰ ἔμπρός, σὰν νἄθελε νὰ προχωρήση. Ὁ Παρασκευᾶς ποὺ τὸν εἶχε καταφθάσει στὸ μεταξύ, ἀπόρεσε τότε, βρίσκοντας ἀκέφαλο τὸν ἐχθρό του!...

Κατὰ τὸ βράδυ, οἱ Τοῦρκοι ἀναγκάστηκαν νὰ ὑποχωρήσουν πρῶτοι καὶ μαζὺ μ' αὐτοὺς βγῆκαν ἀπ' τὸ χωριὸ καὶ οἱ ἁρματωλοί, γυρίζοντας στὴ «λυκοφωλιά» τους.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συμπλοκῆς, εἶχαν σκοτωθεῖ ἀπ' τοὺς ἁρματωλοὺς τρεῖς κ' εἶχαν πληγωθεῖ δυό, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Δημήτριος Πλαπούτας, ποὺ ἔκαμε δυὸ ὁλόκληρα χρόνια νὰ γιατρευτῆ ἀπὸ τὴν πληγή του.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Ζορμπᾶς, ἀκούγοντας τὸ γαμπρό του νὰ βογγάη ἀπ' τοὺς πόνους, πῆγε κοντά του καὶ τὸν ρώτησε:

— Χτυπήθηκες γιὰ καλά, Δημητράκη;

— Θὰ γιατρευτῶ, ὠρὲ Γιάννη, μὴ σὲ μέλει! τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἁρματωλὸς γογγύζοντας.

— Τὸ βλέπω, μὰ βογγᾶς, εἶπε ὁ Γιάννης λυπημένος, καὶ καταλαβαίνω πὼς ἐγὼ φταίω. Ἔπρεπε νὰ πάω μονάχος μου στὸ πανηγύρι. Κ' ἄρχισε τὰ κλάμματα.

Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἔκλαψε στὴ ζωή του ὁ σιδερόκαρδος Πελοποννήσιος.

* * *

Τὸ τέλος τοῦ Γιάννη Ζορμπᾶ ἦταν τραγικό, ἀλλ' ἀντάξιο τῆς ἡρωϊκῆς του σταδιοδρομίας.

Ὁ ἁρματωλὸς αὐτός, κατὰ τὸ 1806, ὕστερ' ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ ἀνδραγαθίας, καταδιωκόμενος ἀπὸ τοὺς Τούρκους, κατέφυγε κάποτε μαζὺ μὲ τὸν ξάδελφό του Γιώργα καὶ ἄλλους Κολοκοτρωναίους στὸ μοναστῆρι τῆς Αἰμιαλοῦς, τὸ ὁποῖο βρισκόταν στὴ μέση τῆς ὁδοῦ ποὺ ἔφερνε ἀπὸ τὴ Στεμνίτσα στὴ Δημητσάνα.

Μόλις ἔφτασαν ἐκεῖ, κρύφτηκαν μέσα σ' ἕνα ἀμπέλι καὶ κάλεσαν ἕναν καλόγερο, ὁ ὁποῖος κλάδευε ἐκεῖ κοντὰ καὶ τοῦ ζήτησαν καταφύγιο.

Ὁ καλόγερος προσποιήθηκε τὸν φιλόξενο καὶ πῆγε καὶ τοὺς ἔφερε πρῶτα—πρῶτα ἀρκετὰ τρόφιμα ἀπὸ τὸ μοναστῆρι.

Κατόπιν τοὺς τοποθέτησε σ' ἕνα λημνό, ὅπου ἦσαν ριγμένες πολλὲς κληματόβεργες, μαζεμένες σὲ δεμάτια καὶ ἀπ' ὅπου δὲν μποροῦσαν νὰ γίνουν ἀντιληπτοί.

Οἱ ἁρματωλοὶ δὲν ὑποψιάστηκαν τίποτε ἀπὸ τὸ φέρσιμό του. Ὁ καλόγερος τοὺς εἶπε ὕστερα, ὅτι θὰ ἔφευγε καὶ νὰ μὴν κοινηθοῦν ἀπὸ τὴ θέσι τους, ὥσπου νὰ γυρίση. Φεύγοντας ὅμως ἀπὸ κεῖ, πῆγε ἀμέσως στὴ Δημητσάνα καὶ τοὺς πρόδωσε στὴν Τουρκικὴ Διοίκησι, ἡ ὁποία ἔθεσε σὲ κίνησι Τούρκους καὶ ραγιάδες γιὰ νὰ τοὺς πιάση.

Ξεκίνησαν λοιπὸν τρεῖς περιπολίες καὶ τράβηξαν ἀπὸ διαφορετικὲς κατευθύνσεις ἐναντίον τῶν ἀνυπόπτων ἁρματωλῶν, εἰδοποιοῦντες συγχρόνως καὶ τὰ γύρω χωριὰ νὰ τρέξουν πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Ὁ Ζορμπᾶς καὶ οἱ σύντροφοί του καθόντουσαν καὶ περίμεναν τὸν καλόγερο ξένοιαστοι, ἀλλὰ ἅμα εἶδαν νὰ κατεβαίνουν ἀπ' τὴ ρεμμιὰ οἱ Τοῦρκοι στρατιῶτες τῆς πρώτης περιπολίας, ὑποψιάστηκαν ἀμέσως τὸ σκοπό τους καὶ βεβαιώθηκαν ἐντελῶς γιὰ τὶς διαθέσεις τους ὅταν εἶδαν καὶ τὸν καλόγερο ἀνάμεσά τους.

Τοὺς ἄφησαν τότε νὰ ζυγώσουν περισσότερο καὶ πυροβόλησαν πρῶτοι οἱ ἁρματωλοί. Ὁ προδότης καλόγερος ἔπεσε, κατὰ σύμπτωσιν, μεταξὺ τῶν πρώτων, χτυπημένος στὸ στόμα ἀπὸ μιὰ σφαῖρα.

Ἡ συμπλοκὴ δὲν ἄργησε νὰ γενικευθῆ, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ἐθερίζοντο ἀπὸ τὰ βόλια τῶν ἐχθρῶν τους, ἀναγκάστηκαν ν' ἀπομακρυνθοῦν καὶ νὰ περιμένουν ἐπικουρία.

Ὅταν ἔφτασαν κ' ἡ ὑπόλοιπες δυὸ περιπολίες, ἐπακολούθησε ἐκ μέρους των δεύτερη ἔφοδος, ἡ ὁποία ὅμως ὑπῆρξε γι' αὐτοὺς δλεθριώτερη ἀπὸ τὴν πρώτη, γιατὶ οἱ ἁρματωλοὶ ἦσαν κρυμμένοι πίσω ἀπ' τὶς

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΖΩΟΥΛΑ

Ζωούλα ἐσὲ ποὺ σ' ἔσβυσε τὸ φύσημα τοῦ (Χάρου
στὴν ἀγκαλιὰ τῶν ἀπαλῶν ὀνείρων τῆς αὐ- (γῆς.
στὴ σκαλιστὴ δὲ δύναμαι λαμπράδα τοῦ μαρ- (μάρου
νὰ σ' ἀναστήσω ἀθάνατη, φτωχὸς τραγουδι- (στής.

Ὦ σωπασμένη μουσικὴ ποὺ ἡ μνήμη δὲν μπο- (ρεῖ μου
νὰ θυμηθῆ τὸν ἦχο σου καὶ νὰ τὸν ξαναπῆ,
γι' αὐτὸ μὲ κάτι πιὸ βαθὺ τὴ δίνεις τὴν ψυ- (χή μου,
ἐσὺ ἀτραγούδιστη κι' ἐσὺ ζωγραφιστὴ πνοή.

Σὰν μακρυνὸ ξημέρωμα χάραξες μές στὸ (νοῦ μου,
πολὺ γλυκό, πολὺ δειλό, πολὺ διαβατικό.
Μιὰ μέρα ἀπάνου ἀπὸ τ' ἀγνὸ κεφάλι τοῦ (παιδιοῦ μου
ἀνθοῦ χαμόγελο ἔσκυψες καὶ χάϊδεμ' ἀγαθό!

Καὶ κάτι μέσα μου ἄφησες ξανθὸ σὰν κε- (χριμπάρι
καὶ πέρασες ἀγύριστη. Καὶ τώρα στὴ ἀρα- (βειά
ποὺ ἀργὰ ἀνεβαίνει μέσα μου τὴν ὄψι σου (ἔχει πάρει
τῶν γαλανῶν παραμυθιῶν ἡ ἄολη ξωτικιά.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ